

Earth, Life & Social Sciences

Schipholweg 77-89
2316 ZL Leiden
Postbus 3005
2301 DA Leiden

www.tno.nl

T +31 88 866 90 00

TNO-rapport

TNO/CH 2015 R11004

**Bevordering van het gebruik van
gehoorbescherming in de praktijk van het
uitgaansleven in Zoeterwoude**

Datum	Juli 2015
Auteur(s)	G.P.A. de Lijster MSc Dr. C.P.B. van der Ploeg
Aantal pagina's	38 (incl. bijlagen)
Aantal bijlagen	4
Opdrachtgever	Academische Werkplaats Publieke Gezondheid Jeugd Noordelijk Zuid-Holland (AWP-j)
Projectnummer	060.11588/01.01

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van TNO.

Indien dit rapport in opdracht werd uitgebracht, wordt voor de rechten en verplichtingen van opdrachtgever en opdrachtnemer verwezen naar de Algemene Voorwaarden voor opdrachten aan TNO, dan wel de betreffende terzake tussen de partijen gesloten overeenkomst.

Het ter inzage geven van het TNO-rapport aan direct belanghebbenden is toegestaan.

© 2015 TNO

Samenvatting

Doel van dit project is nagaan of jongeren aangezet kunnen worden tot het dragen van oordoppen om gehoorschade tijdens het uitgaan te voorkomen. Het project is uitgevoerd via de Academische Werkplaats Publieke Gezondheid Noordelijk Zuid-Holland.

Om de jongeren op een actieve manier te betrekken bij het project is samengewerkt met het bestuur van Utopia en zijn jongeren uit Zoeterwoude en omgeving zelf betrokken geweest bij de uitvoering van het project. Er zijn oordoppen uitgedeeld aan alle jongeren die op 28 februari 2015 aanwezig waren in Utopia. De DJ verzocht rond 24.00 uur om de oordoppen gedurende 1 uur te dragen. Met behulp van vragenlijsten zijn de ervaringen en meningen van jongeren geïnventariseerd.

Uit de resultaten van het onderzoek is gebleken dat vóór het onderzoek bijna geen enkele jongere (97%) oordoppen heeft gedragen tijdens het uitgaan. De meeste jongeren denken geen oordoppen nodig te hebben, want: *'ik loop toch geen risico op gehoorschade'* (31%). Meer dan driekwart van de jongeren (82%) heeft, door mee te doen aan dit onderzoek, voor het eerst oordoppen gedragen tijdens het uitgaan. De ervaringen met het dragen van de oordoppen zijn niet altijd positief: bijna de helft van de jongeren (40%) vond de muziek slechter klinken met de oordoppen in, het verstaan van anderen en het praten ging moeilijker volgens respectievelijk 73% en 59% van de jongeren die tijdens de interventie de oordoppen hebben gedragen. Na afloop van de interventie geeft bijna driekwart van de jongeren (73%) aan dat zij vinden dat zij zelf maatregelen moeten nemen om gehoorschade te voorkomen als je uitgaat. Direct na de interventie geeft meer dan de helft van de jongeren (62%) aan dat zij niet van plan zijn om de oordoppen vaker te gebruiken, op de nameting is dit omgedraaid en geeft meer dan de helft van de jongeren (55%) aan van plan te zijn om (vaker) oordoppen te gebruiken.

Op basis van het uitgevoerde project zijn een aantal aanbevelingen geformuleerd op het niveau van de locatie, de gemeente, de GGD, school, ouders en wet- en regelgeving. Het meest voor de hand liggend is om afspraken te maken met DJ's over een maximale geluidslimiet. Locatie, gemeente, GGD, school en ouders kunnen, door regelmatig te communiceren over het risico op gehoorschade, bijdragen aan een actieve gedragsverandering van de jongeren. Zolang er nog geen algemene wet- en regelgeving is op landelijk niveau om bezoekers van evenementen of uitgaansgelegenheden tegen gehoorschade door hard geluid te beschermen, wordt aanbevolen op lokaal niveau afspraken te maken met uitgaansgelegenheden in de omgeving van Zoeterwoude.

Inhoudsopgave

	Samenvatting	2
1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding huidig project.....	4
1.2	Leeswijzer	5
2	Materiaal en methode	6
2.1	Werving deelnemers.....	6
2.2	Methode van onderzoek	6
2.3	Verloop van het project.....	7
3	Resultaten	9
3.1	Achtergrondkenmerken deelnemers	9
3.2	Vragenlijst voormeting	9
3.3	Vragenlijst eerste nameting	11
3.4	Vragenlijst tweede nameting.....	14
4	Samenvatting, conclusie en aanbevelingen	20
4.1	Samenvatting en conclusie.....	20
4.2	Aanbevelingen.....	22
5	Referenties	27
	Bijlage(n)	
	A Vragenlijst voormeting	
	B Vragenlijst eerste nameting	
	C Uitnodiging invullen vragenlijst (tweede nameting)	
	D Vragenlijst tweede nameting	

1 Inleiding

Het dragen van gehoorbescherming in het uitgaansleven is nog niet 'normaal' of algemeen geaccepteerd onder jongeren (Gorter, 2012). Onderzoekers van recent vragenlijstonderzoek naar bevorderende en belemmerende factoren met betrekking tot het dragen van gehoorbescherming bij stappers van 18 – 35 jaar bevelen aan zowel muzieklocaties als bezoekers aan te spreken op hun verantwoordelijkheid en hen aan te moedigen preventieve maatregelen te nemen die gehoorschade tegen kunnen gaan (Gorter, 2012). Dezelfde onderzoekers geven aan dat het ook belangrijk is om te kijken naar vooroordelen van stappers over gehoorbescherming.

Voor zover ons bekend is niet eerder onderzoek uitgevoerd naar de praktische ervaringen van jongeren met het dragen van oordoppen tijdens het uitgaan. Met dit project willen we een bijdrage leveren aan het ophogen van de kennis over mogelijke vooroordelen die jongeren hebben ten opzichte van het dragen van gehoorbescherming. Daarnaast willen we een bijdrage leveren aan het bevorderen van het inzicht bij jongeren van de risico's van gehoorschade en de boodschap uitvaardigen dat het dragen van oordoppen normaal is, en er gewoon bij hoort als je uitgaat (normcommunicatie).

Het uiteindelijke doel van deze interventie, waarin jongeren tijdens een feestavond gedurende een uur door de DJ worden gemotiveerd om oordoppen te dragen, is dat de jongeren zich bewust worden van het risico op gehoorschade door te harde muziek, ervaring opdoen met het dragen van oordoppen, mogelijke vooroordelen met betrekking tot het dragen van gehoorbescherming bijstellen, het normaal gaan vinden om oordoppen te dragen tijdens het uitgaan, en ook van plan zijn om in andere situaties waar hard geluid voorkomt oordoppen te dragen. Met andere woorden, er wordt onderzocht *of jongeren daadwerkelijk aangezet kunnen worden tot het dragen van oordoppen om gehoorschade tijdens het uitgaan te voorkomen* door ervaring op te doen met het dragen van oordoppen.

1.1 Aanleiding huidig project

In een eerder AWP-project werd een verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden voor preventie van gehoorschade door harde muziek bij bezoekers van jongerencentrum Utopia in Zoeterwoude (zie TNO rapport R10381 voor context/achtergrond en relevantie). Dit project werd uitgevoerd in samenwerking tussen de partners van de AWP (TNO, GGD-Hollands Midden, LUMC, gemeente Zoeterwoude), ook de Nationale Hoorstichting en VWS zijn hierbij betrokken geweest en er werd veel medewerking gekregen van het bestuur van jongerenvereniging Utopia. Voor dit project werd een literatuurverkenning uitgevoerd, werden er brainstormsessies en focusgroepbijeenkomsten gehouden en vragenlijsten afgenomen. Op basis van het uitgevoerde project werden een aantal aanbevelingen geformuleerd, waarvan het aanbieden van (gratis) gehoorbescherming aan bezoekers van Utopia het meest voor de hand liggend werd geacht.

Dit huidige project betreft een concreet vervolg aan de eerdere bevindingen (zie TNO rapport R10381). Doelstelling van dit nieuwe project is *nagaan of jongeren*

aangezet kunnen worden tot het dragen van oordoppen om gehoorschade tijdens het uitgaan te voorkomen.

Uit eerder onderzoek blijkt dat veel jongeren zich niet bewust zijn van het risico op gehoorschade, geen gehoorbescherming gebruiken en ervan uit gaan dat de uitgaansgelegenheid en/of gemeente/overheid maatregelen neemt om gehoorschade tegen te gaan (Zieltjens, De Lijster, Van der Ploeg, 2014).

Uit vragenlijstonderzoek van Club Judge onder uitgaanspubliek (leeftijd 18-35 jaar) is een aantal factoren naar voren gekomen die jongeren belemmeren om oordoppen te dragen. Op de eerste plaats is voor vrouwen de belangrijkste reden om geen gehoorbescherming te gebruiken, dat oordoppen geen gezicht zijn en voor mannen is de belangrijkste reden om geen gehoorbescherming te dragen, dat het gehoor nog goed is. Op de tweede plaats staat, bij zowel mannen als vrouwen, dat gehoorbescherming vervelend in het oor zit (Gorter, 2012).

Tijdens dit kortdurende project stonden de volgende vragen centraal:

- 1. Kan het gebruik van gehoorbescherming bij bezoekers van Utopia in Zoeterwoude bevorderd worden door het opdoen van praktische ervaring met het dragen van oordoppen?*
- 2. Welke bijdrage levert het opdoen van praktische ervaring met het dragen van oordoppen op mogelijke vooroordelen die de bezoekers hebben ten aanzien van het gebruik van gehoorbescherming?*
- 3. Hoe kan de volgende norm onder de bezoekers worden gerealiseerd: 'Het dragen van oordoppen is normaal en verstandig als je uitgaat'?*

1.2 Leeswijzer

Deze rapportage betreft een bondige weergave van de onderzoeksresultaten. In hoofdstuk 2 wordt de methode van onderzoek beschreven. In hoofdstuk 3 worden de resultaten van het onderzoek weergegeven. In hoofdstuk 4 volgt de samenvatting en conclusie en worden aanbevelingen gedaan naar aanleiding van het onderzoek.

2 Materiaal en methode

2.1 Werving deelnemers

Tijdens een feestavond op locatie bij Jongerencentrum Utopia in Zoeterwoude werden deelnemers geworven. Aan de bezoekers van de feestavond werd gevraagd of zij deel wilden nemen aan het onderzoek door middel van het invullen van een vragenlijst en door het dragen van oordoppen gedurende de interventie tijdens de feestavond.

2.2 Methode van onderzoek

Interventie

De bezoekers van de feestavond bij Utopia op 28 februari 2015 werden bij binnenkomst ingelicht over de interventie. Deze hield in dat zij allemaal tegelijk in elk geval gedurende 1 uur oordoppen zouden dragen tijdens het feest. Elke bezoeker kreeg hiervoor oordoppen uitgereikt aan de deur van de zaal bij aankoop van de toegangskaart. Rond 24.00 uur telde de DJ samen met het publiek af van 10 naar 0 waarna iedereen de oordoppen indeed. Rond 01.00 uur werd de actie gezamenlijk afgesloten (ook hierbij was een rol voor de DJ weggelegd). De bezoekers mochten de oordoppen na de interventie houden.

Vragenlijsten en interviews

Om na te gaan hoe de bezoekers aankeken tegen het dragen van oordoppen voor en na de interventie, zijn vragenlijsten ontwikkeld.

In de eerste vragenlijst (bijlage A), die mondeling werd afgenomen voordat de jongeren de zaal ingingen, is gevraagd waarom ze hun gehoor NIET (altijd) met oordoppen beschermen tegen harde muziek (bijvoorbeeld 'Oordoppen dragen ziet er niet leuk uit') en waarom ze hun gehoor WEL met oordoppen beschermen tegen harde muziek (bijvoorbeeld 'Ik wil geen gehoorschade krijgen').

Direct na afloop van de interventie is aan de bezoekers d.m.v. een kort gestructureerd interview (in de vorm van een vragenlijst; zie bijlage B), naast een aantal achtergrondkenmerken, o.a. gevraagd naar hun muziekbeleving tijdens het dragen van de oordoppen, het draagcomfort van de oordoppen en intentie om de oordoppen nogmaals te gebruiken (zo nee, wat houdt ze tegen?). Als dank voor hun deelname kregen de jongeren een consumptiemuntje om te besteden bij Utopia.

Voor het mondeling afnemen van de vragenlijsten tijdens de feestavond op 28 februari zijn acht studenten ingezet (allen vrouw, leeftijd 17-19 jaar). Deze studenten hebben de oordoppen ook uitgedeeld en bijgehouden in hoeverre het publiek meewerkte en wat de reacties waren op de interventie.

Een maand later is de bezoekers via een korte vragenlijst (zie bijlage D) via email (zie bijlage C) nog een aantal vragen voorgelegd (o.a. Hebben ze de oordoppen vaker gebruikt? Hebben ze de oordoppen nog in hun bezit? Waarom wel of waarom niet? Welke argumenten dragen zij aan voor het al dan niet blijven dragen van gehoorbescherming?). Omdat de respons op deze tweede vragenlijst laag bleek te

zijn, is in overleg met het bestuur van Utopia besloten om tijdens een volgende feestavond, op 30 mei 2015, de vragenlijst face-to-face af te nemen bij bezoekers die ook tijdens de feestavond aanwezig waren waarop de interventie is uitgevoerd (28 februari 2015). Hiervoor zijn 4 jonge mannelijke studenten ingeschakeld die de vragenlijst mondeling hebben afgenomen. Ook hier kregen de jongeren als dank voor hun deelname een consumptiemuntje om te besteden bij Utopia.

Het invullen van zowel de eerste als de tweede vragenlijst duurde ongeveer 10 minuten.

2.3 Verloop van het project

Dit kortdurende project is uitgevoerd met subsidie van de Academische Werkplaats Publieke Gezondheid Jeugd Noordelijk Zuid-Holland (AWP-j) in samenwerking met het bestuur van Utopia, GGD Hollands-Midden, LUMC en de gemeente Zoeterwoude. De gemeente Zoeterwoude heeft de aanschaf van de oordoppen gefinancierd en TNO heeft extra bijgedragen om de respons op de tweede vragenlijst te verhogen.

Dit project had in eerste instantie een looptijd van 6 maanden, van 13 oktober 2014 tot 12 april 2015. Gedurende deze looptijd is tweemaal verlenging aangevraagd bij de Academische Werkplaats Publieke Gezondheid-Noordelijk Zuid-Holland.

De reden voor het aanvragen van de eerste verlening met 2 maanden was, dat we voor het uitvoeren van de interventie (collectief oordopjes dragen tijdens een feest) afhankelijk waren van de geplande feesten bij de jongerenvereniging Utopia, en het oordeel van het bestuur van Utopia over welk feest hiervoor in aanmerking zou kunnen komen. Hierdoor kon de interventie pas uitgevoerd worden op zaterdag 28 februari 2015, dit was 4 maanden na de start van het project. We hebben tijdens deze feestavond vooraf en na afloop van de interventie de mening van de jongeren over gehoorschade en het dragen van gehoorbescherming gevraagd, en hun emailadressen verzameld. Daarnaast wilden we ook nog een vragenlijst afnemen via de mail waarin we o.a. wilden vragen of de jongere de oordoppen nog gebruikt heeft. De antwoorden zouden het meeste betekenis hebben als dit pas enige tijd na de interventie gevraagd wordt. Omdat op 28 maart het tweede feest sinds de interventie werd gegeven, wilden we pas daarna de mailing versturen. Het was hierdoor niet haalbaar om voor de einddatum van 12 april de resultaten te verwerken in het eindrapport. De AWP heeft ons verzoek om uitstel tot 1 juli 2015 daarom gehonoreerd.

De reden voor het aanvragen van een tweede verlenging was, dat de laatste nameting bij de jongeren per email nauwelijks respons opleverde. We hebben uiteindelijk, in goed overleg met het bestuur van Utopia, eind mei nog een keer een feest bij Utopia bezocht om daar ter plekke mondeling vragenlijsten af te kunnen nemen. Dit leverde een hogere respons, al bleef deze laag. Om voldoende gelegenheid te hebben om gezamenlijk met GGD, gemeente, Utopia en LUCM de voorlopige resultaten met elkaar door te nemen en te brainstormen over implementatie van de resultaten en om de uitkomsten van dit overleg te kunnen verwerken in de uiteindelijke adviesrapportage is opnieuw verlenging aangevraagd, ditmaal tot 15 juli 2015.

De Academische Werkplaats heeft verlenging verleend tot 1 augustus 2015:
‘Jullie hebben een heel goed praktisch en wetenschappelijk argument om het onderzoek gehoorschade II te verlengen’.

3 Resultaten

3.1 Achtergrondkenmerken deelnemers

In totaal hebben 91 jongeren de vragenlijst op de voormeting ingevuld (i.e. voordat zij de feestzaal ingingen). Direct na afloop van de interventie hebben 39 jongeren meegewerkt aan het onderzoek.

Eén maand na de interventie is per mail een uitnodiging verstuurd voor het invullen van een tweede vragenlijst naar de jongeren die hun email adres hadden afgegeven na afloop van de interventie. In totaal hebben 44 jongeren deze uitnodiging met de vragenlijst ontvangen. Zeven mailadressen waren niet bruikbaar. Na een week hebben de jongeren een herinnering ontvangen. Slecht 1 respondent heeft de vragenlijst ingevuld en retour gestuurd. Vanwege de lage respons is een volgende feestavond, op 30 mei 2015, bezocht door vier jongeren om te proberen de vragenlijst af te nemen onder bezoekers die ook tijdens de feestavond aanwezig waren op 28 februari toen de interventie werd uitgevoerd. In totaal zijn tijdens deze avond 10 vragenlijsten ingevuld.

De gemiddelde leeftijd van de jongeren die de eerste vragenlijst (voormeting) hebben ingevuld, was 17,7 jaar. In deze groep zaten 38 (43%) meisjes en 51 (57%) jongens. Een derde van de jongeren (n = 29; 32%) was op het moment van invullen van de vragenlijst 16 jaar, 12 jongeren waren 15 jaar (13%) en van 49 jongeren lag de leeftijd tussen 17 en 27 jaar (55%).

De gemiddelde leeftijd van de jongeren die de vragenlijst na afloop van de interventie hebben ingevuld, was 18,1 jaar. Deze groep bestond uit 13 meisjes (34%) en 25 jongens (66%). In deze groep had een kwart van de jongeren de leeftijd van 16 jaar (n = 10; 26%); 5 jongeren waren 15 jaar (13%) en van 23 jongeren lag de leeftijd tussen 17 en 23 jaar (61%).

De gemiddelde leeftijd van de jongeren die de vragenlijst op de nameting hebben ingevuld, was 21 jaar. Deze groep bestond uit 3 meisjes (27%) en 6 jongens (55%). Drie jongeren (33%) waren op het moment van invullen van de vragenlijst 20 jaar, 2 jongeren (22%) waren 15 jaar. De andere vier respondenten (45%) waren respectievelijk 17 jaar, 19 jaar, 21 jaar en 40 jaar.

NB: niet alle jongeren hebben alle achtergrondkenmerken ingevuld.

Hieronder worden kort de resultaten per vraag beschreven.

3.2 Vragenlijst voormeting

Vraag *Gebruik je tijdens het uitgaan wel eens oordoppen?*

Van de 91 respondenten die de vragenlijst hebben ingevuld, geven 88 jongeren (97%) aan dat zij nooit oordoppen gebruiken tijdens het uitgaan. Drie jongeren (3%) gebruiken wel oordoppen tijdens het uitgaan, waarvan 2 jongeren wel eens (2%) en 1 jongere altijd (1%).

Vraag *Wat vind je van het zelf dragen van oordoppen tijdens het uitgaan?*

Op deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk. De percentages tellen hierdoor op tot meer dan 100%.

Meer dan driekwart van de jongeren (77%, n = 70) heeft 1 antwoord gegeven op de vraag, 20% (n = 18) heeft twee antwoorden gegeven, 1 jongere (1%) heeft 3 antwoorden gegeven, 1 jongere (1%) 5 antwoorden en 1 jongere (1%) heeft 8 antwoorden gegeven op de vraag wat ze vinden van het zelf dragen van oordoppen tijdens het uitgaan.

De respondenten die deze vraag hebben ingevuld, hebben de volgende antwoordopties aangekruist (onderverdeeld naar 'Dat vind ik niks, want ...' (negatief) en 'Dat vind ik goed, want ...' (positief)):

Dat vind ik niks, want:

- Niet nodig (ik loop toch geen risico op gehoorschade / ik kan goed tegen hard geluid) 28 (31%)
- Teveel gedoe / moeite 15 (17%)
- Ik vind het niet lekker zitten 12 (13%)
- Het ziet er niet leuk uit / stom / niet stoer 10 (11%)
- Het vervormt de muziek 8 (9%)
- Ik hoor de muziek dan te zacht, dat wil ik niet 8 (9%)
- Mijn vrienden dragen ook geen oordoppen 4 (4%)
- Ik kan anderen niet verstaan als ik oordoppen draag 2 (2%)
- Ik vind het te duur 0 (0%)

Dat vind ik goed, want:

- Gewoon, geen probleem 12 (13%)
- Verstandig (ik wil geen gehoorschade oplopen) 8 (9%)
- Het geluid is minder hard, dat vind ik prettiger 2 (2%)
- Ik kan niet goed tegen hard geluid 1 (1%)
- Zo kan ik anderen beter verstaan 0 (0%)
- Mijn vrienden dragen ook oordoppen 0 (0%)

Twaalf respondenten geven (ook) een andere reden op, waarbij 3 jongeren aangeven nog nooit te hebben nagedacht / hebben stil gestaan bij het zelf dragen van oordoppen.

Driekwart van de jongeren (75%, n = 68) heeft enkel één of meer negatieve antwoordopties aangekruist, 23 jongeren (25%) hebben enkel één of meer positieve antwoordopties aangekruist.

Vraag *Hoe vaak ga je naar een gelegenheid met harde muziek? (Utopia, schoolfeest, concert, festival)*

Bijna de helft van de jongeren (44%, n = 40) gaat 1x per week naar een gelegenheid met harde muziek, 18 jongeren (20%) gaan 2x per week, 10 jongeren (11%) gaan 1x per 2 weken en 12 jongeren (13%) geven aan 1x per maand naar een gelegenheid te gaan met harde muziek. Elf jongeren (12%) geven een andere frequentie aan, variërend van elke dag (muziek luisteren in de auto) tot alleen festivalbezoek.

Vraag *Waarom bezoek je dit feest?*

Op deze vraag konden de jongeren meerdere antwoorden geven. De percentages tellen hierdoor op tot meer dan 100%.

Bijna twee derde van de jongeren geeft één reden op voor het bezoeken van dit feest (63%, n = 57), 17 jongeren (19%) geven 2 redenen op, 11 jongeren (12%) geven 3 redenen op, 2 (2%) jongeren geven 4 redenen op, 2 jongeren (2%) 5 redenen, 1 jongere (1%) geeft 6 redenen en 1 jongere (1%) geeft aan dat alle redenen van toepassing zijn.

Respondenten die deze vraag hebben ingevuld, hebben de volgende antwoorden gegeven:

• Om mijn vrienden te ontmoeten	41 (45%)
• Om te drinken	25 (28%)
• Om te dansen	23 (25%)
• Voor de muziek	19 (21%)
• Om nieuwe mensen te ontmoeten	6 (7%)
• Om even mijn gewone leven te vergeten	5 (6%)

Zesendertig jongeren geven (ook) een andere reden op, waarbij 12 jongeren (13%) aangeven voor de gezelligheid te komen en 7 jongeren (7%) aangeven zelf te werken bij Utopia (al dan niet als vrijwilliger).

Vraag *Wie moet er volgens jou maatregelen nemen om gehoorschade te voorkomen als je uitgaat?*

Op deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk. De percentages tellen hierdoor op tot meer dan 100%.

Bijna alle jongeren geven één antwoord op deze vraag (95%, n = 81), 4 jongeren (5%) geven 2 antwoorden.

De respondenten die deze vraag hebben ingevuld, hebben de volgende antwoorden gegeven:

• Ik zelf	45 (52%)
• Uitgaansgelegenheid	27 (31%)
• Overheid / regering	6 (7%)
• Gemeente / burgemeester	3 (4%)

Acht jongeren geven (ook) een andere reden op, waarbij slechts 1 respondent aangeeft dat de DJ maatregelen moet nemen, want 'die heeft de volumeknop'.

3.3 Vragenlijst eerste nameting

Vraag *Was dit de eerste keer dat je oordoppen hebt gedragen tijdens het uitgaan?*

Van de 39 respondenten die de vragenlijst hebben ingevuld, geven 32 jongeren (82%) aan dat dit de eerste keer is geweest dat zij oordoppen hebben gedragen tijdens het uitgaan.

Vraag *Hoe lang heb je de oordoppen gedragen?*

Zesendertig jongeren (92%) geven aan dat zij de oordoppen korter dan de aanwijzingen van de DJ hebben gedragen (maximaal 30 minuten), één jongere (3%) heeft de oordoppen langer gedragen dan volgens de aanwijzingen van de DJ

en twee jongeren (5%) geven aan de oordoppen volgens de aanwijzingen van de DJ te hebben gedragen (dus één uur).

Vraag *Wat vond je ervan om de oordoppen te dragen?*

Op deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk. De percentages tellen hierdoor op tot meer dan 100%.

Bijna twee derde van de jongeren (64%, n = 25) heeft 1 antwoord gegeven op de vraag, 20% (n = 8) heeft twee antwoorden gegeven, 5 jongeren (13%) hebben 3 antwoorden gegeven en 1 jongere (3%) heeft 4 antwoorden gegeven op de vraag wat ze vonden van het zelf dragen van oordoppen tijdens het feest.

De respondenten die deze vraag hebben ingevuld, hebben de volgende antwoorden gegeven (onderverdeeld naar 'Dat vond ik niks, want ...' (negatief) en 'Dat vond ik goed, want ...' (positief)):

Dat vond ik niks, want:

• Ik vond het niet lekker zitten	9 (23%)
• Teveel gedoe / moeite	6 (15%)
• Ik hoorde de muziek te zacht, dat wil ik niet	4 (10%)
• Het ziet er niet leuk uit / stom / niet stoer	1 (3%)
• Het vervormde de muziek	1 (3%)
• Ik kon anderen niet verstaan toen ik die oordoppen droeg	1 (3%)
• Niet nodig (ik loop toch geen risico op gehoorschade / ik kan goed tegen hard geluid)	1 (3%)

Dat vond ik goed, want:

• Gewoon, geen probleem	11 (28%)
• Het geluid was minder hard, dat vond ik prettiger	6 (15%)
• Ik wil geen gehoorschade oplopen (verstandig)	5 (13%)
• Zo kon ik anderen beter verstaan	4 (10%)
• Ik kan niet goed tegen hard geluid	0 (0%)

Elf respondenten geven (ook) een andere reden op, waarbij 2 jongeren een opmerking hadden over het feit dat ze zichzelf hoorden praten (hard / dubbel).

Meer dan de helft van de jongeren (56%, n = 22) heeft enkel één of meer negatieve antwoordopties aangekruist, 17 jongeren (44%) hebben enkel één of meer positieve antwoordopties aangekruist.

Vraag *Wat viel je mee bij het dragen van de oordoppen?*

Op deze open vraag hebben in totaal 36 van de 39 respondenten geantwoord; waarvan 30 positieve (83%), 4 negatieve (11%) en 2 (6%) neutrale reacties.

Als meevallers worden o.a. genoemd:

- Beter focus;
- Het geluid was beter;
- Ik hoorde de muziek nog redelijk;
- Je voelt het niet echt;
- Makkelijk uit doen;
- Muziek nog hard genoeg;
- Mensen kon ik wel verstaan.

Vraag *Wat viel je tegen bij het dragen van de oordoppen?*

Deze open vraag is in totaal door 38 jongeren beantwoord; er zijn alleen negatieve reacties gegeven.

Als tegenvallers worden o.a. genoemd:

- Het zit vervelend;
- Irritant, ze gingen uit;
- Je hoorde mensen niet praten;
- Je hoort minder;
- Jezelf heel hard horen;
- Muziek hoor je niet goed, hoge tonen niet;
- Teveel gedoe;
- Zaten niet lekker.

Vraag *Maakt het voor jou verschil dat iedereen vanavond de oordoppen droeg?*

Ruim driekwart van de respondenten (76%, n = 29) geeft aan dat het voor hen helemaal geen verschil maakte dat iedereen de oordoppen droeg. Voor 5 respondenten (13%) maakte het heel erg verschil en voor 4 respondenten (11%) maakte het een beetje verschil.

Vraag *Ben je van plan om de oordoppen vaker te gebruiken tijdens het uitgaan?*

Meer dan de helft van de respondenten (62%, n = 24) geeft aan niet van plan te zijn om de oordoppen vaker te gebruiken tijdens het uitgaan. Een kwart van de respondenten (25%, n = 10) is van plan ze misschien wel eens te gaan gebruiken, 5 respondenten (13%) zijn van plan de oordoppen altijd te gebruiken tijdens het uitgaan.

Waarom wel / niet?

Deze vraag is een vervolg op de vorige vraag. In totaal hebben 31 jongeren deze open vraag beantwoord; waarvan 1 antwoord niet bruikbaar was. De jongeren die niet van plan zijn de oordoppen vaker te gebruiken (63%, n = 19), geven hiervoor o.a. als reden dat het zonde van je geld is, gedoe/onzin, vervelend/niet lekker vinden zitten en je minder hoort; de jongeren die (misschien) wel van plan zijn de oordoppen vaker te gebruiken (37%, n = 11), geven hiervoor als belangrijkste reden dat het beter voor je gehoor/oren is.

Vraag *Hoe vond je de muziek klinken met de oordoppen in?*

Deze vraag is door 30 jongeren beantwoord. Bijna de helft van de jongeren (40%, n = 12) vond de muziek slechter klinken met de oordoppen in. Volgens 5 jongeren (17%) klonk de muziek hetzelfde en 6 jongeren (20%) vonden de muziek beter klinken. Zeven jongeren gaven een ander antwoord op de vraag, variërend van 'veel zachter' tot 'iets differ'.

Vraag *Hoe ging het verstaan van anderen met de oordoppen in?*

Bijna driekwart van de jongeren (73%, n = 22) geeft aan dat het verstaan van anderen moeilijker ging met de oordoppen in. Drie jongeren (10%) gaven aan dat het verstaan juist makkelijker ging. Voor 5 jongeren (17%) maakte het niet uit.

Vraag *Hoe vond je het om te praten met anderen met de oordoppen in?*

Meer dan de helft van de jongeren (59%, n = 17) vond het praten met oordoppen in vervelender. Drie jongeren (10%) gaven aan dat het praten juist beter ging en voor 9 jongeren (31%) maakte het niet uit.

Vraag *Hoe vond je de oordoppen zitten in je oren?*

De helft van de jongeren (50%, n = 15) vond de oordoppen (heel) vervelend zitten in hun oren; 3 jongeren (10%) vonden de oordoppen (heel) comfortabel zitten. De overige jongeren (40%, n = 12) hebben 'neutraal' geantwoord.

Vraag *Hoe vond je de oordoppen staan bij anderen?*

Voor 21 jongeren (72%) maakte het niet uit / prima. Meer dan een kwart van de jongeren (28%, n = 8) vond de oordoppen stom staan bij anderen / geen gezicht.

Vraag *Wil je nog een vraag stellen aan een KNO arts?*

Eén jongere vraagt zich af of KNO artsen ook oordoppen dragen.

3.4 Vragenlijst tweede nameting

Vraag *Heb je tijdens het Flügel après-ski-feest bij Utopia de oordoppen gedragen?*

Van de 11 jongeren die de vragenlijst hebben ingevuld, geven 7 jongeren (64%) aan dat ze de oordoppen tijdens de feestavond hebben gedragen. Vier jongeren (36%) hebben de oordoppen niet gebruikt.

Zes van de zeven jongeren hebben vervolgens een reden aangegeven waarom zij de oordoppen wel hebben gedragen:

- Ik wou dat eens proberen (3 keer genoemd);
- Ze waren gratis (1x genoemd);
- Ik kreeg ze (1x genoemd);
- Ik wilde weten hoe ze zaten (1x genoemd).

De vier jongeren die de oordoppen niet hebben gebruikt, gaven hiervoor de volgende redenen:

- Ik vond het onzin (1x genoemd);
- De muziek staat nooit te hard (1x genoemd);
- Ik ben weinig in de zaal geweest (1x genoemd);
- Ik was ze al kwijt voordat we ze moesten gebruiken (iemand had ze op de grond gegooid) (1x genoemd).

Vraag *Hoe lang heb je de oordoppen toen gedragen?*

Van de 8 jongeren die deze vraag hebben beantwoord, geven 3 jongeren (38%) aan dat zij de oordoppen korter hebben gedragen dan de periode die de DJ aangaf (resp. 0, 10 en 20 minuten); drie jongeren (37%) hebben de oordoppen gedragen gedurende de periode die de DJ aangaf. Twee jongeren (25%) hebben de oordoppen langer gedragen (resp. ca. 4 uur en gedurende het hele feest tijdens zijn/haar aanwezigheid).

De onderstaande 7 vragen zijn alleen beantwoord door de 7 jongeren die hebben aangegeven dat zij de oordoppen tijdens de feestavond hebben gedragen.

Vraag *Hoe vond je de muziek klinken met de oordoppen in?*

Vijf (72%) van de 7 jongeren geven aan dat de muziek hetzelfde klonk met de oordoppen in, voor 1 jongere (14%) klonk de muziek beter en 1 jongere (14%) vond de muziek slechter klinken met de oordoppen in.

Vraag *Hoe ging het verstaan van anderen met de oordoppen in?*

Voor 5 (71%) jongeren ging het verstaan van anderen moeilijker met de oordoppen in; voor 2 jongeren (29%) maakte het niet uit.

Vraag *Hoe vond je het om te praten met de oordoppen in?*

Het praten met de oordoppen in werd door 5 jongeren (71%) als vervelender ervaren; voor 2 jongeren (29%) maakte het niet uit.

Vraag *Hoe vond je de oordoppen zitten in je oren?*

Vijf jongeren (71%) hebben op deze vraag 'neutraal' geantwoord, 2 jongeren (29%) vonden de oordoppen comfortabel in hun oren zitten.

Vraag *Maakte het voor jou verschil dat meer mensen de oordoppen droegen die avond?*

Voor vier jongeren (57%) maakte het helemaal geen verschil dat meer mensen de oordoppen droegen die avond, 3 jongeren (43%) geven aan dat het voor hen een beetje verschil uitmaakte.

Vraag *Wat viel je mee bij het dragen van de oordoppen?*

Zes van de 7 jongeren hebben op deze open vraag de volgende redenen aangegeven wat hen is mee gevallen bij het dragen van de oordoppen:

- Beïnvloeding muziek (1x genoemd);
- Vrij weinig (1x genoemd);
- Het voelde niet vervelend (1x genoemd);
- Zaten prima (1x genoemd);
- Hoe erg het geluid minder werd (1x genoemd);
- Ik dacht dat ik er last van zou hebben, maar dat was niet zo (1x genoemd).

Vraag *Wat viel je tegen bij het dragen van de oordoppen?*

Zes van de 7 jongeren hebben op deze open vraag de volgende redenen aangegeven wat hen is tegen gevallen bij het dragen van de oordoppen:

- Beetje zweterig (1x genoemd);
- Kon niet meer normaal praten en luisteren (1x genoemd);
- Converseren (1x genoemd);
- Praten (1x genoemd);
- Dat het vervelend voelde (1x genoemd);
- Het verstaan van andere mensen (1x genoemd).

Vraag *Heb je de oordoppen bewaard die je toen bij Utopia hebt gekregen?*

Van de 9 jongeren die deze vraag beantwoord hebben, hebben 5 jongeren (56%) de oordoppen bewaard; 4 jongeren (44%) hebben ze niet bewaard.

Als reden om de oordoppen WEL te bewaren, gaven 4 jongeren de volgende redenen:

- Gratis (1x genoemd);
- Ik ze vaker denk te gebruiken (1x genoemd);
- Het was toch beter vanwege de muziek (1x genoemd);
- Ze nog wel eens van pas kunnen komen (1x genoemd).

Als reden om de oordoppen NIET te bewaren, gaven 4 jongeren aan:

- Ik ze niet aangepakt heb (1x genoemd);
- Kwijt geraakt (1x genoemd);
- Ik ze zelf heb (1x genoemd);
- Het wegwerp oordoppen waren (1x genoemd).

Vraag *Weet je waar je oordoppen NU zijn?*

Zes (60%) van de 10 jongeren die deze vraag hebben beantwoord weten WEL waar hun oordoppen nu zijn:

- Op mijn kamer / in m'n kamer / in mijn bureaula.(3x genoemd)
- Thuis (vergeten) (2x genoemd)
- Kwijt (1x genoemd)

Vier (40%) van de 10 jongeren weten NIET waar hun oordoppen nu zijn.

Vraag *Had je vóór dit onderzoek wel eens eerder oordoppen gebruikt tijdens het uitgaan?*

Zeven (78%) van de 9 jongeren die deze vraag hebben beantwoord, geven aan niet eerder oordoppen te hebben gebruikt tijdens het uitgaan. Zij geven hiervoor de volgende redenen:

- Nooit aan gedacht / ik daar niet aan gedacht had (2x genoemd);
- Ik had ze zelf niet en ze waren nog nooit aangeboden (1x genoemd);
- Ik toch al doof ben (1x genoemd);
- Omdat het niet normaal is (1x genoemd);
- Ik er niet aan had gedacht, ken weinig mensen die ze wel dragen (1x genoemd).

Twee jongeren (22%) hebben wel eens eerder oordoppen gebruikt, met als reden:

- Ik veel naar festivals ga (1x genoemd);
- Ik geen gehoorbeschadiging wil (1x genoemd).

Vraag *Ben je sinds het feest bij Utopia nog eens uit geweest waar harde muziek was (bijvoorbeeld in Utopia, naar schoolfeest, concert, festival)?*

Bijna driekwart van de jongeren (73%, n = 8) is nog eens uit geweest sinds het feest bij Utopia, variërend van 2 tot 8 keer. Drie jongeren (27%) zijn niet meer uit geweest in de tussenliggende periode.

Vraag *Heb je de oordoppen die je bij Utopia hebt gekregen daarna nog eens gebruikt?*

Bijna driekwart van de jongeren (70%, n = 7) heeft de oordoppen NIET nog eens gebruikt; 1 jongere (10%) geeft aan de oordoppen ALTIJD te hebben gebruikt tijdens het uitgaan; 1 jongere (10%) heeft de oordoppen WEL EENS gebruikt; 1 jongere (10%) heeft de oordoppen niet tijdens het uitgaan gebruikt, maar wel bij festivals.

De zeven jongeren die hebben aangegeven de oordoppen NIET nog eens te hebben gebruikt, geven hiervoor de volgende redenen:

- Ik ze niet meer had / kwijt (2x genoemd);
- Ik er niet aan heb gedacht (2x genoemd);
- Vergeten (1x genoemd);
- Omdat ik ze had weggegooid (1x genoemd);
- Draag geen oordoppen (1x genoemd).

Vraag *Wat vind je ervan om zelf oordoppen te dragen tijdens het uitgaan?*

Op deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk. De percentages tellen hierdoor op tot meer dan 100%.

Ruim een kwart van de jongeren (27%, n = 3) heeft 1 antwoord gegeven op de vraag, 18% (n = 2) heeft twee antwoorden gegeven, 3 jongeren (27%) hebben 3 antwoorden gegeven en 3 jongeren (27%) hebben 4 antwoorden gegeven op de vraag wat ze ervan vinden om zelf oordoppen te dragen tijdens het uitgaan.

De 11 respondenten die deze vraag hebben ingevuld, hebben de volgende antwoorden gegeven (onderverdeeld naar 'Dat vind ik niks, want ...' (negatief), 'Dat vind ik goed, want ...' (positief) en 'Daar heb ik nog nooit over nagedacht / nog nooit bij stil gestaan' (neutraal):

Dat vind ik niks, want:

• Ik kan anderen niet verstaan als ik oordoppen draag	8 (73%)
• Teveel gedoe / moeite	5 (45%)
• Mijn vrienden dragen ook geen oordoppen	4 (36%)
• Het ziet er niet leuk uit / stom / niet stoer	3 (27%)
• Ik vind het niet lekker zitten	3 (27%)
• Het vervormt de muziek	1 (9%)
• Ik hoor de muziek dan te zacht, dat wil ik niet	1 (9%)
• Ik vind het te duur	1 (9%)
• Niet nodig (ik loop toch geen risico op gehoorschade / ik kan goed tegen hard geluid)	1 (9%)

Dat vind ik goed, want:

• Verstandig (ik wil geen gehoorschade oplopen)	5 (45%)
• Gewoon, geen probleem	3 (27%)
• Zo kan ik anderen beter verstaan	0
• Het geluid is minder hard, dat vind ik prettiger	0
• Mijn vrienden dragen ook oordoppen	0
• Ik kan niet goed tegen hard geluid	0

Daar heb ik nog nooit over nagedacht / nog nooit bij stil gestaan 4 (36%)

Drie (27%) van de elf respondenten hebben enkel één of meer negatieve antwoordopties aangekruist, 1 jongere (9%) heeft enkel één of meer positieve antwoordopties aangekruist. De overige zeven jongeren (64%) hebben zowel negatieve als positieve en/of neutrale antwoordopties aangekruist.

Vraag Ben je van plan om (vaker) oordoppen te gebruiken tijdens het uitgaan?

Meer dan de helft van de jongeren (55%, n = 6) geeft aan van plan te zijn de oordoppen (vaker) te gebruiken tijdens het uitgaan, waarvan 2 jongeren van plan zijn de oordoppen altijd te gebruiken, en 4 jongeren wel eens. Vijf jongeren (45%) zijn niet van plan de oordoppen (vaker) te gebruiken, met als reden:

- Ik vind het niet zo danig belangrijk dat ik er aan denk;
- Ik niet zo vaak uitga;
- Niet bij Utopia;
- Geen zin in.

Vraag Wie moet er volgens jou maatregelen nemen om gehoorschade te voorkomen als je uitgaat?

Op deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk. De percentages tellen hierdoor op tot meer dan 100%.

Bijna de helft van de jongeren geeft één antwoord op deze vraag (45%, n = 5), 2 jongeren (18%) geven 2 antwoorden, 1 jongere (9%) geeft 3 antwoorden en 3 jongeren (27%) geven 4 antwoorden.

De respondenten die deze vraag hebben ingevuld, hebben de volgende antwoorden gegeven:

• Ik zelf	8 (73%)
• Uitgaansgelegenheid	6 (55%)
• Overheid / regering	6 (55%)
• Gemeente / burgemeester	4 (36%)

Vraag Heb je wel eens een piep in je oor / oren?

Op deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk. De tien jongeren die deze vraag hebben beantwoord, hebben echter allemaal één antwoord gegeven.

Bijna driekwart van de jongeren (70%, n = 7) geeft aan wel eens een piep in zijn/haar oor/oren te hebben:

- 4 jongeren direct na het uitgaan;
- 1 jongere zelfs langere tijd na het uitgaan;
- 2 jongeren altijd.

Drie jongeren hebben deze vraag met 'nee' beantwoord.

Vraag Had je last van de piep?

Deze vraag is een vervolg op de vorige vraag. Van de 7 jongeren die de vorige vraag met 'ja' hebben beantwoord, geven 5 jongeren (71%) aan dat ze in meer of mindere mate last hadden van de piep in hun oor / oren:

• Ja, direct na het uitgaan:	
o Ja, en ik kon er niet door slapen	1
o Ja, en ik maakte me er zorgen over	1
o Ja, maar ik maakte me er geen zorgen over	1
o Nee	1
• Ja, zelfs langere tijd na het uitgaan:	
o Ja, maar ik kon gewoon slapen	1
• Ik heb altijd een piep in mijn oor / oren:	
o Ja, maar ik maakte me er geen zorgen over	1
o Nee	1

Vraag *Heb je verder nog opmerkingen of vragen?*

Eén jongere heeft van de gelegenheid gebruik gemaakt om hier een opmerking te plaatsen: *'Maak oordopjes gratis beschikbaar'*.

Vraag *Of wil je nog een vraag stellen aan een KNO arts?*

Twee jongeren willen via deze weg een vraag stellen aan een KNO arts:

- Wat kun je precies oplopen door harde muziek?
- Wat is nodig voor gehoorschade?

4 Samenvatting, conclusie en aanbevelingen

4.1 Samenvatting en conclusie

Tijdens dit kortdurende project is onderzocht:

- (1) Of het gebruik van gehoorbescherming bij bezoekers van Utopia in Zoeterwoude bevorderd kon worden door het opdoen van praktische ervaring met het dragen van oordoppen;
- (2) Welke bijdrage het opdoen van praktische ervaring met het dragen van oordoppen levert op mogelijke vooroordelen die bezoekers hebben ten aanzien van het gebruik van gehoorbescherming.

Tenslotte is ervaring opgedaan met het beïnvloeden van de norm 'het dragen van oordoppen is normaal als je uitgaat' onder de bezoekers van Utopia.

Om de jongeren op een actieve manier te betrekken bij het project is samengewerkt met het bestuur van Utopia en zijn jongeren uit Zoeterwoude zelf betrokken geweest bij de uitvoering van het project.

Uitgaan

Uit de resultaten op de eerste vragenlijst (voorafgaande aan de interventie; N = 91) bleek dat bijna twee derde van de jongeren (64%) 1 – 2 keer per week naar een gelegenheid met harde muziek gaat. Als belangrijkste reden om de feestavond bij Utopia te bezoeken geven de jongeren aan dat dit is 'om mijn vrienden te ontmoeten' (45%). 'Om te drinken' (28%) en 'om te dansen' (25%) volgen op de tweede en derde plaats. Voor deze jongeren komt 'voor de muziek' als reden om de feestavond te bezoeken op de vierde plaats (21%).

Oordoppen dragen

Uit de resultaten op de eerste vragenlijst (voorafgaande aan de interventie; N = 91) bleek, dat bijna geen enkele jongere (97%) oordoppen heeft gedragen tijdens het uitgaan, slechts 3 jongeren (3%) geven aan wel (eens) oordoppen te gebruiken. Op de vraag wat zij vinden van het zelf dragen van oordoppen, geeft drie kwart van de jongeren (75%, n = 68) een negatief antwoord: 'niet nodig, ik loop toch geen risico op gehoorschade' (31%) en 'teveel gedoe / moeite' (17%) worden het meest genoemd. Eén kwart geeft een positief antwoord. Een enkeling licht toe nooit te hebben nagedacht / stil te hebben gestaan bij het zelf dragen van oordoppen.

Uit de resultaten op de vragenlijst na afloop van de interventie (N = 39) bleek dat het percentage met negatieve reacties over het dragen van oordoppen is gedaald naar 56% (22 jongeren), terwijl dit nog 75% was voorafgaande aan de interventie. De interpretatie van deze daling is echter lastig, omdat de groep die meedeed aan het onderzoek aan het einde van de feestavond veel kleiner is dan de groep die vooraf de vragenlijsten heeft ingevuld, en we niet weten of er sprake is van een selectie-effect. Meer dan drie kwart van de jongeren (82%) heeft door de interventie voor het eerst oordoppen gedragen tijdens het uitgaan. Bijna alle jongeren hebben de oordoppen korter gedragen dan de DJ aangaf.

Top 3 positieve ervaringen van de jongeren met het dragen van oordoppen: 'gewoon, geen probleem' (28%), 'het geluid was minder hard, dat vond ik prettiger' (15%) en 'ik wil geen gehoorschade oplopen (verstandig)' (13%).

Top 3 negatieve ervaringen van de jongeren met het dragen van de oordoppen: 'ik vond het niet lekker zitten' (23%), 'te veel gedoe / moeite' (15%) en 'ik hoorde de muziek te zacht, dat wil ik niet' (10%).

Meer dan de helft van de jongeren (64%, n = 7) die de vragenlijst op de nameting heeft ingevuld (en dus aanwezig was op de eerste feestavond), heeft de oordoppen geprobeerd, met als voornaamste reden '*om te proberen*'. De jongeren hebben een meer negatieve dan positieve houding ten opzichte van het zelf dragen van oordoppen tijdens het uitgaan. '*Ik kan anderen niet verstaan als ik oordoppen draag*' wordt het meest genoemd, gevolgd door '*teveel gedoe / moeite*' en '*mijn vrienden dragen ook geen oordoppen*'. Toch vinden de jongeren het ook wel '*verstandig (ik wil geen gehoorschade oplopen)*'.

Muziekbeleving – verstaan – praten

Bijna een kwart van de jongeren (20%) geeft na afloop van de interventie (n = 30) aan dat zij de muziek beter vonden klinken met de oordoppen in. Veertig procent van de jongeren geeft echter aan dat zij de muziek slechter vonden klinken met de oordoppen in.

Tien procent van de jongeren geeft na afloop van de interventie (n = 30) aan dat het verstaan van anderen makkelijker ging, voor 10 procent ging ook het praten beter met de oordoppen in. Het verstaan van anderen en het praten ging echter volgens resp. 73% en 59% van de jongeren moeilijker met de oordoppen in.

Ook op de nameting geven de meeste jongeren (71%, n = 5) aan dat het verstaan van anderen moeilijker ging met de oordoppen in, net als het praten met anderen. De muziek klonk echter voor de meeste jongeren (71%, n = 5) hetzelfde met de oordoppen in.

Verantwoordelijkheid voor maatregelen om gehoorschade tegen te gaan

Meer dan de helft van de jongeren (52%) geeft voorafgaande aan de interventie (N = 91) aan dat zij zelf maatregelen moeten nemen om gehoorschade te voorkomen als je uitgaat. Een derde van de jongeren (31%) vindt dat de uitgaansgelegenheid maatregelen moet nemen. Eén jongere vindt dat de DJ maatregelen moeten nemen, want '*die heeft de volumeknop*'.

Bijna driekwart van de jongeren (73%) geeft op de nameting (N = 11) aan dat zij vinden dat ze zelf maatregelen moeten nemen om gehoorschade te voorkomen als je uitgaat. Meer dan de helft van de jongeren (55%) vindt dat de uitgaansgelegenheid maatregelen moet nemen. Meer dan de helft van de jongeren vindt ook dat de overheid / regering maatregelen moet nemen.

In de toekomst

Een klein aantal jongeren (13%) geeft na afloop van de interventie (N = 39) aan van plan te zijn de oordoppen altijd te gebruiken tijdens het uitgaan. Meer dan de helft (62%) is echter niet van plan de oordoppen vaker te gebruiken.

Op de nameting (N = 11) geeft meer dan de helft van de jongeren (55%) aan van plan te zijn om (vaker) oordoppen te gebruiken tijdens het uitgaan.

Tot slot

Jongeren geven aan dat ze op de eerste plaats naar Utopia komen om hun vrienden te ontmoeten. Er is in dat geval meer behoefte aan sociale interactie, dan behoefte aan het luisteren naar muziek (zoals bijvoorbeeld bij een concert of tijdens een festival). Bij sociale interactie is praten en luisteren belangrijk (jezelf verstaanbaar maken en kunnen begrijpen). De jongeren geven aan dat praten en luisteren juist lastiger is met de oordoppen in. De oordoppen hebben echter een ander doel: filteren van harde muziek. Dit werkt bij een concert juist weer wel. Dit zou ervoor pleiten om juist in deze setting de muziek zachter te zetten.

Vergelijking resultaten met voorgaand onderzoek in Zoeterwoude (2014)

Wanneer de uitkomsten van het huidige onderzoek naast de resultaten van het vorige onderzoek (Zieltjens, De Lijster & Van der Ploeg, 2014) worden gelegd, lijkt er een positieve verschuiving te hebben plaats gevonden met betrekking tot bewustwording tot het zelf nemen van maatregelen om gehoorschade tegen te gaan. Slechts 1 jongere (2%) dacht bij het vorige onderzoek dat hij / zij zelf verantwoordelijk is om gehoorschade tegen te gaan, bij het huidige onderzoek zijn dit er 42 op de voormeting (52%) en 8 (73%) op de nameting.

Risicoperceptie van de jongeren. Tijdens het voorgaande onderzoek is aan de jongeren gevraagd of zij denken dat ze risico lopen op gehoorschade (en waarom). Meer dan de helft van deze jongeren (54%, n=35) gaf aan geen risico te lopen. Ook hierin lijkt een positieve verschuiving te hebben plaatsgevonden. In het huidige onderzoek geven 28 jongeren (31%) aan het niet nodig te vinden oordoppen te dragen, omdat ze 'toch geen risico lopen op gehoorschade / goed tegen hard geluid kunnen'.

Sterke en zwakke kanten van het onderzoek

Dit onderzoek kent een aantal sterke en zwakke kanten.

Als sterke kanten kunnen aangemerkt worden:

- Samenwerking met het bestuur van Utopia;
- Samenwerking met de DJ;
- Samenwerking met de jongeren;
- Laagdrempelige interventie;
- Eerste keer (zover wij weten) dat een dergelijke interventie is uitgevoerd onder deze doelgroep.

Een zwakke kant is:

- Lage respons op de nameting (manier van verspreiden vragenlijst).

4.2 Aanbevelingen

Hieronder staan de aanbevelingen uit het huidige onderzoek, aangegeven met één sterretje. In de adviesrapportage naar aanleiding van het vorige project (Zieltjens et al., 2014) zijn verder aanbevelingen geformuleerd, die ook voor dit huidige onderzoek van toepassing zijn, al dan niet met enige aanpassing. Deze aanbevelingen zijn aangegeven met twee sterretjes.

De volgende aanbevelingen zijn geformuleerd:

- **Wat kan de locatie doen? (*)**

Het is het meest voor de hand liggend om afspraken te maken met DJ's over een maximale geluidslimiet, bijvoorbeeld 100dB. Op deze manier wordt een directe gezondheidswinst behaald in het voorkomen van gehoorschade. De veilig geachte norm van 85dB wordt hierbij niet realistisch geacht, aangezien dit te zacht is voor een feest. Omdat het risico op gehoorschade echter blijft bestaan bij blootstelling aan hard geluid boven 85dB, kan Utopia gehoorbescherming aan bezoekers aanbieden. Door telkens weer oordoppen aan te bieden, gaat de bewustwording bij jongeren omhoog dat zij zelf ook maatregelen kunnen nemen om gehoorschade te voorkomen en wordt het dragen van oordoppen wellicht ook steeds normaler gevonden.

Op de website van Utopia en in nieuwsbrieven en/of aankondigingen voor activiteiten kan een waarschuwing worden opgenomen om jongeren bewust te laten worden dat luisteren naar te harde muziek risico's geeft op gehoorschade. Regelmatig communiceren over de risico's draagt bij aan een actieve gedragsverandering van de jongeren.

Naar aanleiding van het voorgaande project in 2014 heeft het bestuur van Utopia in 2014 al een decibelmeter met geluidsbegrenzer aangeschaft. Daarnaast hangt er boven de deur een bord 'Pas op, gehoorschade'.

- **Wat kan de gemeente doen (bestuurlijk) (*)**

De gemeente Zoeterwoude kan, gekoppeld aan haar nota Lokaal Gezondheidsbeleid, in het uitvoeringsplan opnemen dat zij verwacht dat jongerencentra, andere gelegenheden en evenementen met harde muziek het geluidsniveau met hun medewerkers bespreken. In de gesprekken tussen gemeente en deze organisaties kan hieraan dan actief aandacht worden besteed.

- **Wat kan de gemeente doen (ambtelijk) (*)**

In de regio Hollands Midden komen ambtenaren Volksgezondheid voor overleg bij elkaar. Tijdens dit overleg vindt ook uitwisseling plaats over diverse gezondheidsonderwerpen/thema's. In dit gremium kan de gemeente Zoeterwoude aandacht vragen voor het onderwerp gehoorschade. Hierdoor gaan andere gemeenten wellicht ook aan de slag met dit thema en krijgt preventie gehoorschade een plaats in het gezondheidsbeleid, en kunnen zij afspraken maken met jongerencentra, organisatoren en uitbaters om de preventie van gehoorschade aan de orde stellen.

- **Rol van de GGD op school (*)**

Vanwege het feit dat de GGD preventie inzet voor de verschillende leefstijlonderwerpen (bewegen, gezonde voeding, relationele vorming, verslavingspreventie) in de scholen, kan ook dit onderwerp gehoorschade goed worden meegenomen. De GGD maakt jaarlijks een aanbod voor de scholen voor het basis- en het voortgezet onderwijs. Tegenwoordig wordt hiervoor gewerkt vanuit het thema weerbaarheid, vanuit de gedachte dat een weerbaar mens bewust kan kiezen voor een gezonde leefstijl. In het basisonderwijs kunnen ouders/opvoeders tijdens voorlichtingen worden geïnformeerd over het belang van het voorkomen van gehoorschade. Ook de schoolteams kunnen een bijdrage leveren door aan dit

onderwerp aandacht te besteden in de klas. In het voortgezet onderwijs kan dit onderwerp worden meegenomen in de schoolprofielen die per school worden opgesteld. Daarnaast kan dit onderwerp een plaats krijgen binnen gastlessen en binnen voorlichtingen aan ouders/opvoeders.

- **Rol van de GGD tijdens PGO (*)**

Kinderen en jongeren krijgen tot hun 18^e jaar een aantal periodieke gezondheidsonderzoeken (PGO's). Deze worden afgenomen door de GGD (jeugdarts en jeugdverpleegkundige). Tijdens deze onderzoeken kan aandacht worden besteed aan het belang van het dragen van gehoorbescherming bij hard omgevingsgeluid of het zachter zetten van muziek.

- **Projecten/lesprogramma op school (* / **)**

Het is belangrijk jongeren al vroeg bewust te maken van het risico op gehoorschade door harde muziek. Dit geldt niet alleen voor het beluisteren van harde muziek in jongerencentra en op feesten, maar ook door het te hard zetten van de oortjes/headset/koptelefoon op individueel niveau. Door het uitvoeren van een project en/of lesprogramma op de school (primair en/of voortgezet onderwijs), gaat het onderwerp gehoorschade meer leven onder jongeren. Kennis over gehoorschade kan worden vergroot, jongeren worden zich bewust van de risico's van te lang naar harde muziek luisteren en de mogelijkheden om gehoorschade te voorkomen komen aan bod. Herhaling is hierbij belangrijk, elk jaar komt er weer een nieuwe groep jongeren bij die voor het eerst uitgaat en daarbij in aanraking komt met harde muziek.

Uit dit huidige onderzoek komt, net als uit het vorige onderzoek in 2014, naar voren, dat kennis over gehoorschade en de bewustwording van de risico's onder jongeren omhoog moet worden gebracht. De school lijkt hierbij een goede plek te zijn, omdat alle jongeren leerplichtig zijn.

- **Betrokkenheid van ouders (*)**

Het wordt steeds duidelijker dat de rol van ouders/opvoeders een grote invloed heeft op de gezondheid van hun kind(eren). Een goed voorbeeld doet immers goed volgen. Daarnaast is het van belang dat ouders/opvoeders met hun kind(eren) de risico's bespreken van het luisteren naar te harde muziek. Ook ligt er een taak bij de ouders/opvoeders om hun kind(eren) zelf een set oordoppen te geven of hun kind(eren) te stimuleren deze aan te schaffen. Tot slot ligt er een signalerende rol bij de ouders/opvoeders, op het moment dat zij merken dat er gehoorschade is opgelopen om dit te laten onderzoeken en ervoor te zorgen dat deze schade niet verder zal toenemen.

- **Vignet 'Gezonde School' (**)**

De Gezonde School-aanpak is een werkwijze voor scholen om planmatig en structureel met gezondheid aan de slag te gaan. Scholen die al veel doen aan gezondheid of specifieke gezondheidsthema's, kunnen een [vignet 'Gezonde School'](#) aanvragen. Op dit moment zijn er 8 gezondheidsthema's voor het primair onderwijs en 6 gezondheidsthema's voor het voortgezet onderwijs opgenomen. Er is echter geen duidelijke aandacht voor de preventie van gehoorschade. Geadviseerd wordt preventie van gehoorschade op te nemen als afzonderlijk thema. De school kan hierbij bijvoorbeeld worden gevraagd of er afspraken worden

gemaakt met DJ's tijdens school-/klassenfeesten, het verstrekken van oordopjes, het verzorgen van lessen e.d.

- **Wet- en regelgeving (* / **)**

Er is regelgeving met betrekking tot het voorkomen van gehoorschade door hard geluid in de arbeidssituatie, die ook gelden voor werknemers die werken op locaties met harde muziek. Verder is er regelgeving in het kader van geluidshinder, die omwonenden beschermt tegen te hard geluid. Er is echter nog geen algemene wet- en regelgeving op landelijk niveau om bezoekers van evenementen of uitgaansgelegenheden tegen gehoorschade door hard geluid te beschermen.

Wel is er op 14 februari 2014 een convenant 'Preventie gehoorschade muzieksector' afgesloten tussen de staatssecretaris en twee brancheorganisaties uit de muzieksector (Vereniging van EvenementenMakers (VVEM) en Vereniging Nederlandse Poppodia en -Festivals (VNPf)) (<http://www.vnpf.nl/media/files/definitieve-versie-convenant.pdf>). Op 10 juli 2015 heeft staatssecretaris Van Rijn een brief gestuurd naar de Tweede Kamer over de stand van zaken van het convenant (<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2015/07/10/kamerbrief-over-convenant-preventie-gehoorschade-muzieksector.html>). Uit deze brief van de staatssecretaris blijkt dat de brancheorganisaties en de bij hen aangesloten muzieklocaties al veel hebben gedaan om te kunnen voldoen aan de afspraken die zijn gemaakt in het convenant. Het gaat hierbij echter vaak om de grote(re) locaties en evenementen, de kleine(re) locaties en evenementen lopen hier nog achter.

Naast het genoemde convenant is er dus op dit moment nog geen algemene wet- en regelgeving op landelijk niveau om bezoekers tegen gehoorschade door hard geluid te beschermen. Zolang deze wet- en regelgeving er niet is, zijn lokale afspraken een goed alternatief. Denk hierbij aan afspraken met uitgaansgelegenheden in de omgeving van Zoeterwoude (bijvoorbeeld allemaal hetzelfde geluidsniveau aanhouden) waarbij de kans kleiner is dat bezoekers wegblijven bij de ene locatie en naar een andere locatie gaan.

- **Fysieke aanpassingen oordoppen (*)**

De oordoppen die tijdens dit onderzoek zijn gebruikt, zijn in de huidige setting niet geschikt gebleken. Is het mogelijk om oordoppen te ontwikkelen die geschikt zijn om zowel te praten met anderen, te luisteren naar anderen en het gehoor te beschermen tegen harde muziek? Daarbij is van belang dat deze oordoppen niet te duur zijn voor de doelgroep.

- **Handige links (* / **)**

Op onderstaande websites is meer informatie te vinden over (preventie van) gehoorschade (let op: dit is geen volledig overzicht):

www.samenvoordejeugd.nl/projecten/gehoorschade
www.hoorstichting.nl
www.oorcheck.nl
www.nationalehoortest.nl
www.kinderhoortest.nl
www.geluidstuin.nl
www.hoortoren.nl

www.gezondeschool.nl

www.gooutplugin.nl

www.ggd.nl

www.ilovemyears.nl

www.lne.be/themas/hinder-en-risicos/geluidshinder/beleid/muziek

5 Referenties

Gorter, A.F. (2012). *Gehoorschade als gevolg van harde muziek: risicogedrag en misconcepties onder uitgaanspubliek. Resultaten vragenlijstonderzoek onder 130.000 bezoekers van muzieklocaties en –evenementen*. Den Haag: Nationale Hoorstichting.

Rijksoverheid (2015). *Kamerbrief over convenant preventie gehoorschade muzieksector*. <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2015/07/10/kamerbrief-over-convenant-preventie-gehoorschade-muzieksector.html> (geraadpleegd op 13 juli 2015)

Vereniging Nederlandse Poppodia en Festivals (2015). *Convenant preventie gehoorschade muzieksector*. <http://www.vnfp.nl/media/files/definitieve-versie-convenant.pdf> (geraadpleegd op 13 juli 2015)

Zieltjens, L.S., Lijster, G.P.A. de, & Ploeg, C.P.B. van der (2014). *Gehoorschade door harde muziek: mogelijkheden voor preventie van gehoorschade bij bezoekers Jongeren centrum Zoeterwoude*. TNO rapport R10381. Leiden: TNO. Zie: <http://www.samenvoordejeugd.nl/projecten/gehoorschade>

A Vragenlijst voormeting

Geslacht jongen meisje Leeftijd _____ jaar

Welke opleiding volg je/ wat voor werk doe je?

Gebruik je tijdens het uitgaan wel eens oordoppen?

- Ja, wel eens
- Ja, altijd
- Nee, nooit

**Wat vind je van het zelf dragen van oordoppen tijdens het uitgaan?
(meer antwoorden mogelijk)**

Dat vind ik niks, want:

- Teveel gedoe / moeite
- Het ziet er niet leuk uit /stom / niet stoer
- Ik vind het niet lekker zitten
- Het vervormt de muziek
- Ik hoor de muziek dan te zacht, dat wil ik niet
- Ik kan anderen niet verstaan als ik oordoppen draag
- Ik vind het te duur
- Mijn vrienden dragen ook geen oordoppen
- Niet nodig (ik loop toch geen risico op gehoorschade / ik kan goed tegen hard geluid)

Dat vind ik goed, want:

- Gewoon, geen probleem
- Verstandig (ik wil geen gehoorschade oplopen)
- Zo kan ik anderen beter verstaan
- Het geluid is minder hard, dat vind ik prettiger
- Mijn vrienden dragen ook oordoppen
- Ik kan niet goed tegen hard geluid

Hoe vaak ga je naar een gelegenheid met harde muziek? (Utopia, schoolfeest, concert, festival)

- 1x per week
 - 2x per week
 - 1x per 2 weken
 - 1x per maand
 - Anders, namelijk:
-

Waarom bezoek je dit feest? (meer antwoorden mogelijk)*Let op: volgorde van gegeven antwoorden noteren (1, 2, 3, etc.)*

- Om mijn vrienden te ontmoeten
 - Om nieuwe mensen te ontmoeten
 - Om te dansen
 - Voor de muziek
 - Om te drinken
 - Om even mijn gewone leven te vergeten
 - Anders, namelijk
-

Wie moet er volgens jou maatregelen nemen om gehoorschade te voorkomen als je uitgaat? (meer antwoorden mogelijk)

- Uitgaansgelegenheid
 - Gemeente/burgemeester
 - Overheid/regering
 - Ik zelf
 - Anders, namelijk
-

Mogen we je e-mail adres, zodat we je over ongeveer 3 weken nog een keer een aantal vragen kunnen sturen?

_____ @ _____

Dank je wel voor het beantwoorden van de vragen !

Hier heb je een set oordoppen ter waarde van ongeveer 10 euro. Straks wordt door de DJ gevraagd of je de oordoppen in wil doen.

Wil je straks nog een aantal vragen beantwoorden? Je krijgt hiervoor dan een muntje!

B Vragenlijst eerste nameting

Geslacht jongen meisje Leeftijd _____ jaar

Welke opleiding volg je/ wat voor werk doe je?

Was dit de eerste keer dat je oordoppen hebt gedragen tijdens het uitgaan?

Ja Nee

Hoe lang heb je de oordoppen gedragen?

- Het gehele uur dat de DJ aangaf
- Korter, ongeveer ____ minuten
- Langer, ongeveer ____ uur

Wat vond je ervan om oordoppen te dragen? (meer antwoorden mogelijk)

Dat vond ik niks, want:

- Teveel gedoe / moeite
 - Het ziet er niet leuk uit / stom / niet stoer
 - Ik vond het niet lekker zitten
 - Het vervormde de muziek
 - Ik hoorde de muziek te zacht, dat wil ik niet
 - Ik kon anderen niet verstaan toen ik die oordoppen droeg
 - Niet nodig (ik loop toch geen risico op gehoorschade / ik kan goed tegen hard geluid)
 - Anders, namelijk:
-

Dat vond ik goed, want:

- Gewoon, geen probleem
 - Ik wil geen gehoorschade oplopen (verstandig)
 - Zo kon ik anderen beter verstaan
 - Het geluid was minder hard, dat vond ik prettiger
 - Ik kan niet goed tegen hard geluid
 - Anders, namelijk:
-

Wat viel je mee bij het dragen van de oordoppen?

Wat viel je tegen bij het dragen van de oordoppen?

Maakt het voor jou verschil dat iedereen vanavond de oordoppen droeg?

- Ja, heel erg Ja, een beetje Nee, helemaal niet

Ben je van plan om de oordoppen vaker te gebruiken tijdens uitgaan?

- Ja, misschien wel eens Ja, altijd Nee

Waarom, wel/niet?

OPTIONEEL

Hoe vond je de muziek klinken met de oordoppen in?

- muziek klonk beter
 muziek klonk slechter
 muziek klonk hetzelfde
 Anders, namelijk:
-

Hoe ging het verstaan van anderen met de oordoppen in?

- verstaan ging moeilijker
 verstaan ging makkelijker
 maakte niet uit

Hoe vond je het om te praten met anderen met de oordoppen in?

- praten was vervelender
 praten ging beter
 maakte niet uit

Hoe vond je de oordoppen zitten in je oren?

- heel vervelend
 vervelend
 neutraal
 comfortabel
 heel comfortabel

Hoe vond je de oordoppen staan bij anderen?

- prima / maakt mij niet uit
 stom / geen gezicht

Wil je nog een vraag stellen aan een KNO arts?

Heb je verder nog opmerkingen?

C Uitnodiging invullen vragenlijst (tweede nameting)

Hoi!

Op zaterdag 28 februari was je bij een feest in Utopia in Zoeterwoude. Je hebt toen meegedaan aan een onderzoek naar het gebruik van oordoppen.

We willen je vragen of je nog een keer een aantal vragen wilt beantwoorden over het gebruik van oordoppen. We zijn namelijk erg benieuwd wat je nu vindt van het gebruik van oordoppen.

Wil je de bijgevoegde vragenlijst invullen en **voor vrijdag 10 april** per mail naar mij terugsturen?

Je email adres wordt alleen gebruikt voor het versturen van deze vragenlijst. De antwoorden die je geeft op de vragen worden vertrouwelijk behandeld en anoniem verwerkt.

Alvast hartelijk bedankt!

Met vriendelijke groet,
Gaby

D Vragenlijst tweede nameting

Algemeen

1 **Geslacht** jongen meisje

2 **Leeftijd** _____ jaar

3 **Welke opleiding volg je?**

4 **Wat voor werk doe je?**

Feestavond bij Utopia op 28 februari 2015

5 **Heb je tijdens het Flügel après-ski-feest bij Utopia de oordoppen gedragen?**

- Ja, omdat _____
- Nee, omdat _____

6 **Hoe lang heb je de oordoppen toen gedragen?**

- De hele periode die de DJ aangaf
- Korter, ik denk ongeveer ____ minuten
- Langer, ik denk ongeveer ____ uur

7 **Hoe vond je de muziek klinken met de oordoppen in?**

- Muziek klonk beter
- Muziek klonk slechter
- Muziek klonk hetzelfde
- Anders, namelijk: _____

8 **Hoe ging het verstaan van anderen met de oordoppen in?**

- Verstaan ging moeilijker
- Verstaan ging makkelijker
- Maakte niet uit

9 Hoe vond je het om te praten met anderen met de oordoppen in?

- Praten was vervelender
- Praten ging beter
- Maakte niet uit

10 Hoe vond je de oordoppen zitten in je oren?

- Heel vervelend
- Vervelend
- Neutraal
- Comfortabel
- Heel comfortabel

11 Maakte het voor jou verschil dat meer mensen de oordoppen droegen die avond?

- Ja, heel erg
- Ja, een beetje
- Nee, helemaal niet

12 Wat viel je mee bij het dragen van de oordoppen?

13 Wat viel je tegen bij het dragen van de oordoppen?

14 Heb je de oordoppen bewaard die je toen bij Utopia hebt gekregen?

- Ja, omdat _____
- Nee, omdat _____

15 Weet je waar je oordoppen NU zijn?

- Ja, de oordoppen zijn _____
- Nee

16 Had je vóór dit onderzoek wel eens eerder oordoppen gebruikt tijdens het uitgaan?

- Ja, omdat _____
- Nee, omdat _____

Na de feestavond bij Utopia

17 Ben je sinds het feest bij Utopia nog eens uit geweest waar harde muziek was (bijvoorbeeld in Utopia, naar schoolfeest, concert, festival)?

- Ja, _____ keer
- Nee

18 Heb je de oordoppen die je bij Utopia hebt gekregen daarna nog eens gebruikt?

- Ja, als ik uitging en de muziek daar hard was, heb ik ze **ALTIJD** gebruikt
- Ja, als ik uitging en de muziek daar hard was, heb ik ze **WELEENS** gebruikt
- Ja, alleen niet bij het uitgaan, maar wel bij _____
- Nee, omdat: _____

Oordoppen dragen tijdens het uitgaan

19 Wat vind je ervan om zelf oordoppen te dragen tijdens het uitgaan? (meer antwoorden mogelijk)

Dat vind ik niks, want:

- Teveel gedoe / moeite
- Het ziet er niet leuk uit /stom / niet stoer
- Ik vind het niet lekker zitten
- Het vervormt de muziek
- Ik hoor de muziek dan te zacht, dat wil ik niet
- Ik kan anderen niet verstaan als ik oordoppen draag
- Ik vind het te duur
- Mijn vrienden dragen ook geen oordoppen
- Niet nodig (ik loop geen risico op gehoorschade/ik kan goed tegen hard geluid)

Dat vind ik goed, want:

- Gewoon, geen probleem
- Verstandig (ik wil geen gehoorschade oplopen)
- Zo kan ik anderen beter verstaan
- Het geluid is minder hard, dat vind ik prettiger
- Mijn vrienden dragen ook oordoppen
- Ik kan niet goed tegen hard geluid
- Daar heb ik nog nooit over nagedacht / nog nooit bij stil gestaan

20 Ben je van plan om (vaker) oordoppen te gebruiken tijdens het uitgaan?

- Ja, misschien wel eens
- Ja, altijd
- Nee, omdat _____

21 Wie moet er volgens jou maatregelen nemen om gehoorschade te voorkomen als je uitgaat? (meer antwoorden mogelijk)

- Uitgaansgelegenheid
- Gemeente/burgemeester
- Overheid/regering
- Ik zelf
- Anders, namelijk _____

Een piep in je oren**22 Heb je wel eens een piep in je oor/oren? (meerdere antwoorden mogelijk)**

- Nee, nooit -> ga naar vraag 24
- Ja, direct na het uitgaan -> ga naar vraag 23
- Ja, zelfs langere tijd na het uitgaan (bijv. de volgende dag nog) -> ga naar vraag 23
- Ja, na het luisteren van muziek via mijn MP3/iPod/telefoon -> ga naar vraag 23
- Ik heb altijd een piep in mijn oor/oren

23 Had je last van de piep?

- Nee
- Ja, en ik kon er niet door slapen
- Ja, maar ik kon gewoon slapen
- Ja, en ik maakte me er zorgen over
- Ja, maar ik maakte me er geen zorgen over

Tot slot

24 Heb je verder nog opmerkingen of vragen?

25 Of wil je nog een vraag stellen aan een KNO arts?

Dank je wel voor het invullen van deze vragenlijst!